

komen van Witte Bunzings tot dusverre onbekend was.

Brehm b.v. vermeldt in z'n „Tierleben", uitdrukkelijk, dat er witte en ook gele exemplaren gevonden worden.

Nochtans zijn dergelijke voorwerpen altijd zeldzaam.

J. C.

MARIA-GLAS.

Zooals uit de lijst der aanwinsten van 't Museum blijkt, kwamen we o.a. ook in 't bezit van „Mariaglas".

„Mariaglas" is gips en bestaat uit waterhoudende zwavelzure kalk.

Voor zoover ons bekend, is de vondst te Graetheide de eerste, welke in Limburg plaats had. We stellen ons daarom voor er binnenkort in ons Maandblad op terug te komen. Tijdgebrek belette ons om ter plaatse, tot nog toe, 'n onderzoek in te stellen.

En toch is zoo'n onderzoek noodzakelijk, om, al is 't wellicht slechts bij benadering, te kunnen uitmaken hoe of „Mariaglas" in de Graetheide terecht kwam.

Professor J. v. Baren toch (in „de Bodem van Nederland", 6e stuk, bldz. 373) vermeldt dit gips in het Midden-Oligoceen en spreekt dan van „1 tot 2 c.M. groote gipskristallen, vaak in de karakteristieke zwaluwstaartweelingen optredend."

„Zwaluwstaartweelingen" vertoonen ook verschillende monsters, welke we uit de Graetheide ontvingen. Maar is er in de Graetheide Middeloligocene?.... Of komt er 't Mariaglas voor op secundaire ligplaats!....

Dat moeten we nader onderzoeken.

JOS. CREMERS.

Over wilde exemplaren van *Taxus baccata* L. in de Rijnprovincie.

In het „Festschrift", waaruit ik in ditzelfde nummer van het maandblad een en ander aanhaalde betreffende de fauna van Krefeld en omgeving, vinden we op bl. 233—258 een verhandeling 1) van Paul Roloff, leeraar te Krefeld, over den taxusboom in de Rijnprovincie, waarop ik ook gaarne de aandacht zou willen vestigen. Men vergelijkte tevens hetgeen A. de Wever mededeelt over het voorkomen van *Taxus baccata* in Zuid-Limburg. 2)

De schrijver begint met te wijzen op het merkwaardige feit, dat de *Taxus* in Duitschland als wilde boschboom bezig is uit te sterven. Dit feit mag thans wel als voldoende vaststaande aangenomen worden, na de uitkomsten van de daarnaar speciaal ingestelde onderzoekingen, en het is te merkwaardiger, omdat dit elders niet het geval schijnt te zijn; een Zwitsersche onderzoeker komt althans tot het besluit, dat in zijn vaderland de *Taxus* zich nog langen tijd als boschboom zal handhaven en op het oogenblik aldaar nog dapper stand houdt.

De Verhandeling van Roloff is verder in de volgende onderdeelen gesplitst:

1. Biologie. Behalve de botanische beschrijving van het gewas, van zijn naalden, bloesems en zaden, de bevruchting en zaadvorming, de wijze van ont-

kieming, enz., vindt men hier ook mededeelingen over de gemakkelijke, waarmede reeds oude boomen verplant kunnen worden; over de eigenschappen van het taaie, harde kernhout, over den ouderdom van oude, beroemde exemplaren, enz. De dikste boomen vindt men in Engeland en Normandië; hunne stammen zijn vaak hol en dienen dan voor allerlei doeleinden: brandstoffen, bergplaats, gelegenheid voor feestmaaltijden, in één exemplaar is zelfs een kapel gevestigd. De schrijver noemt stammen, die op 1 M. boven den grond een middellijn bezitten van 1.36 tot 3.59 M. Interessant zijn de onderzoekingen van den Engelschman Lowe over de latere opvulling van holle stammen door sterke wortelontwikkeling; hij meent zelfs, dat bij exemplaren, die meer dan 200 à 250 jaren oud zijn, de oorspronkelijke stam in den regel vervangen is door een „schijnstam", die ontstaan is door de vergroeiing van meerdere stammen of van een aantal grondloten.

2. Vondsten van fossiel *Taxus*-hout. Door H. von Dechen 1) worden twee vondsten van plistoceen *Taxus*-hout vermeld. De eerste is die in de zoogenaamde „Balver Höhle" (district Arnsberg), waarin de bodem uit de volgende lagen bestaat (van boven naar beneden):

a. een laag kalksteenpuin, 0,6 tot 1,4 M. dik,
b. een laag donkere, humeuze aarde, 3 M. dik, met tanden en skeletresten van *Ursus*, *Elephas*, *Cervus*, *Sus*, bewerkte beenderen en steenen, vuursteengereedschap, en talrijke stukjes houtskool, die van *Taxus baccata* afkomstig zijn.

c. vijf verschillende leemlagen, eveneens met overblijfselen van de diluviale zoogdierfauna.

De tweede vondst ligt in het gebied van de Sieg, bij het plaatsje Rebbelroth. In de opvulling van een klein rivierdal, dat in het Devoon is ingesneden, vindt men aldaar, ingesloten tusschen kleilagen, een laag veen met boomstammen; dit complex kleilagen rust op diluviaal riviergrint. Volgens Göppert behooren de aanwezige stammen tot *Quercus pedunculata*, *Fagus silvatica* en *Taxus baccata*, daarnaast zijn gevonden vruchten van *Corylus avellana* en kegels van *Pinus silvestris*.

Hieruit blijkt, dat de *taxis* in diluviale tijd ook in het gebied voorkwam, evenals in Oost-Engeland (vondsten van Cromer).

3. De wildgroeende exemplaren. Hiervan worden de volgende vindplaatsen aangegeven:

a. Bij Brodenbach aan de Moezel; de bodem bestaat aldaar uit het zandige Onder-devoon, een kalkrijke bodem is derhalve geen noodzakelijk vereischte. Aantal exemplaren: ruim 200, bijna alle in struikvorm, omtrek van den stam 20 tot 40 c.M. De grootste hoogte kan ongeveer 5 M. zijn.

b. Bij Moselkern aan de Moezel, 7 K.M. stroomopwaarts van Brodenbach; hier kunnen 60 à 80 exemplaren staan.

Van beide groeiplaatsen zijn bijzonder fraaie afbeeldingen bijgevoegd. De schrijver acht het zeer wel mogelijk, dat in nog andere zijden van de beneden-Moezel wildgroeende exemplaren aanwezig zijn.

De hier vermelde groeiplaatsen verbinden de plaatsen in België, waar *taxis* in het wild groeit, met die in Hessen; in dit laatste gebied komen zelfs nog terreinen voor met 2000 exemplaren. Daarbij sluiten dan weer de vindplaatsen in de Rhön, Thüringen en den Harz aan. Uit alle gegevens, die